

ISSN: 2146-1961

Kandemir, O. (2021). Dünya Ülkelerinde Sosyal Eşitsizliklerin Mutluluk Düzeyine Etkisi: Lojistik Regresyon Analizi, *International Journal of Eurasia Social Sciences (IJOESS)*, 12(45), 612-625.

DOI: <http://dx.doi.org/10.35826/ijoess.2989>

Makale Türü (ArticleType): Araştırma Makalesi

DÜNYA ÜLKELERİNDE SOSYAL EŞİTSİZLİKLERİN MUTLULUK DÜZEYİNE ETKİSİ: LOJİSTİK REGRESYON ANALİZİ

Orhan KANDEMİR

Doç. Dr., Kastamonu Üniversitesi, İİBF, Kastamonu, Türkiye, okandemir@kastamonu.edu.tr
ORCID: 0000-0002-9274-3420

Gönderim tarihi: 21.05.2021

Kabul tarihi: 19.08.2021

Yayın tarihi: 07.09.2021

Öz

Sürdürülebilir kalkınma sürecinde ekonomik, sosyal ve çevresel hedefler arasında dengenin sağlanması ve yaratılan zenginliğin gelir grupları arasında adaletli bir şekilde dağıtılması önem arz etmektedir. Dolayısıyla toplumsal refahın ve mutluluğun artırılması için, toplumun her alanındaki sosyal eşitsizlikler ile etkin bir biçimde mücadele edilmesi gereklidir. Konu ile ilgili yapılan çalışmalarda genellikle gelir dağılımı adaletsizliklerinin mutluluk düzeyine etkisi araştırılmıştır. Fakat gelir yanında eğitim ve sağlık gibi diğer alanlardaki sosyal eşitsizliklerin, yaşamdan alınan memnuniyet dolayısıyla mutluk düzeyine etkisinin araştırılması önemli bir husustur. Bu kapsamda çalışmada, dünya ülkelerinde mevcut sosyal eşitsizliklerin, mutluluk düzeyi üzerindeki etkisinin araştırılması amacıyla lojistik regresyon analizi kullanılmıştır. Modelde dünya ülkelerinin mutluluk düzeyi (mutlu ve mutsuz ülkeler) bağımlı değişken iken, bağımsız değişkenler eğitim, sağlık ve gelir alanındaki sosyal eşitsizliklerdir. Dünya ülkelerinin mutluluk düzeyine göre gruplandırılmasında, 2019 yılı dünya mutluluk raporunda yer alan mutluluk endeksi verileri kullanılmıştır. Sosyal alandaki eşitsizlikleri temsil eden bağımsız değişkenler ise, UNDP'nin 2019 yılı insani gelişme raporunda yer alan ve beşeri eşitsizlik katsayısının belirleyicileri olan, eğitim, yaşam beklentisi (sağlık) ve gelir alanındaki eşitsizlik (%) oranlarıdır. Ülkelerin mutlu ve mutsuz olarak gruplandırılmasında, analizde yer alan 104 ülkenin dünya mutluluk endeksi verilerinin aritmetik ortalaması dikkate alınmış, ortalamanın üzerinde olan 50 ülke "mutlu" altında kalan 54 ülke ise "mutsuz" olarak değerlendirilmiştir. Yapılan lojistik regresyon analizi sonucunda; hem eğitim hemde sağlık alanındaki eşitsizliklerin mutluluk düzeyini olumsuz etkilediği, özellikle eğitim alanındaki eşitsizliklerin mutluluk düzeyi üzerinde görece daha fazla olumsuz etkisinin olduğu tespit edilmiştir. Bu kapsamda sosyal devlet anlayışı çerçevesinde, eğitim ve sağlık alanlarında tüm toplumun ücretsiz yararlanabileceği, fırsat eşitliğini esas alan bir sisteminin kurulması gereklidir.

Anahtar kelimeler: Mutluluk, sosyal eşitsizlikler, refah, kalkınma, lojistik regresyon

THE EFFECT OF SOCIAL INEQUALITIES ON THE LEVEL OF HAPPINESS IN THE WORLD'S COUNTRIES: A LOGISTIC REGRESSION ANALYSIS

ABSTRACT

In the sustainable development process, it is important to ensure a balance between economic, social and environmental goals, and to distribute the wealth created fairly among income groups. Therefore, in order to increase social welfare and happiness, it is necessary to effectively combat social inequalities in all areas of society. In studies on the subject, the effect of income distribution inequalities on the level of happiness has generally been investigated. However, it is an important issue to investigate the effects of social inequalities in other areas such as education and health, as well as income, on the level of happiness due to life satisfaction. In this context, logistic regression analysis was carried out in order to investigate the effect of existing social inequalities in the world's countries on the level of happiness. In the model, the happiness level of the world countries (happy and unhappy countries) is the dependent variable, while the independent variables are social inequalities in education, health and income. The happiness index data included in the 2019 world happiness report were used in grouping the countries of the world according to the level of happiness. The independent variables representing inequalities in the social field are the inequality (%) in education, life expectancy (health), and income, which are the determinants of the human inequality coefficient in UNDP's 2019 human development report. In the grouping of countries as happy and unhappy, the arithmetic average of the world happiness index data of 104 countries included in the analysis was taken into account, 50 countries above the average were evaluated as "happy" and 54 countries below the average were evaluated as "unhappy". As a result of the logistic regression analysis; It has been determined that inequalities in both education and health negatively affect the level of happiness, and especially inequalities in the field of education have a relatively more negative effect on the level of happiness. In this context, within the framework of the social state understanding, it is necessary to establish a system based on equality of opportunity, which the whole society can benefit from free of charge in the fields of education and health.

Keywords: Happiness, social inequalities, wellbeing, development, logistic regression

GİRİŞ

Tarihsel süreçte konu ile ilgili birçok çalışma yapılmasına karşın, bilim adamlarının mutluluk kavramı ile ilgili ortak bir tanım üzerinde uzlaşmalarının oldukça zor olduğu görülmektedir (Yolcu ve Bakar, 2019:276). Genel olarak mutluluk kişinin hayatını; kendi değer yargıları çerçevesinde dolu, anlamlı ve huzurlu bir şekilde algılama durumudur. Bu algılama sürecini etkileyen birçok faktör olup, tabii ki bu faktörler bireyler ve devletler arasında, coğrafi bölgelerde ya da farklı değerlere sahip toplumlarda değişkenlik gösterebilmektedir (Şeker, 2009:117). Mutluluk, kişinin kendisi ile doğrudan ilişkili olmasına karşın, çevre, mekân, zaman, gelir gibi dışsal faktörlerden de etkilenmektedir. Dolayısıyla mutluluk kavramının yaşanılan çevre, genetik özellikler, sosyo-ekonomik durum gibi birçok değişkenden etkilenmesi nedeniyle psikoloji, sosyoloji, iktisat gibi birçok alanda üzerinde çalışılan bir konudur (Menteş, 2020). Mutluluğun, demografik, ekonomik, fiziksel ve sosyal çevre ile ülkenin sosyo-ekonomik durumu gibi değişkenlerden etkilenmesi nedeniyle, mutluluk ile yaşamdan alınan memnuniyet arasında güçlü bir ilişki vardır (Şeker, 2009:116).

Sürdürülebilir kalkınma sürecinde ekonomik, sosyal ve çevresel hedefler arasında dengenin sağlanması önemlidir. Bu süreçte ekonomik büyüme tek başına yeterli olmayıp, yaratılan zenginliğin gelir grupları arasında adaletli bir şekilde dağıtılması ve bu yapılırken de çevresel değerlerin korunması gereklidir (Kaynak, 2007:41-42). Sen'inde ifade ettiği gibi, kalkınma güzel bir yaşamla ilgilenmekte olup, kalkınmanın insan yaşamını merkez alması gerekmektedir (Han ve Kaya, 2008:272-273). Tarihsel süreçte ülkelerin sadece ekonomik büyüme konusuna odaklanması, toplumun refahını göz ardı etmelerine yol açmıştır. Refahın ve mutluluğun artırılması, ekonomik gelişmenin önemli bir göstergesidir. Refah, kişilerin arzu ettiği yaşantıya sahip olması durumu olup, refah devleti anlayışı ile birlikte mutluluk konusuna verilen önemde artmıştır. Fakat yoksulluk ve gelir dağılımındaki eşitsizlikler mutluluğu olumsuz etkileyen önemli bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu anlamda eşitliğin sağlanması, ahlaki bir gereklilik olduğu gibi, sosyal bütünlüğün sağlanması, refahın artması ve istikrarlı bir ekonomi için de çok önemli bir husustur (Güzel, 2018:389-390).

Sosyal devlet anlayışı, devletlerin gelir dağılımı eşitsizliğini gidermeye yönelik politikalar geliştirmelerini zorunlu kılmıştır. Fakat devletler, 1980'li yıllardan itibaren sosyal politika alanında geniş bir hareket alanına sahip oldukları refah devleti anlayışından uzaklaşmışlardır. Bu süreçte ülkelerin politikalarını, neoliberal ekonomi politikaları ve küreselleşme süreci belirlemeye başlamıştır. İzlenen politikalarda yaşanan bu değişimle birlikte dünya ülkelerinde genellikle gelir dağılımı adaletsizliği sorununun artış gösterdiği uluslararası raporlarda da vurgulanmıştır. Gelir dağılımı adaletsizliği sorunu, yoksulluğa yol açmasının yanı sıra, sosyal yaşamın birçok alanında toplumsal refahı olumsuz yönde etkilemektedir (Erikli ve Yücel, 2019:244-245).

Kişilerin mutluluklarının artış gösterebilmesi için gelir seviyesindeki yükseliş yeterli değildir. Mutluluğun büyümeden daha geniş kapsamlı olan ekonomik kalkınma ile daha sıkı bir ilişki içinde olduğu görülmektedir. Ekonomik kalkınmanın gerçekleşebilmesi için ise büyümeyi ifade eden gelir artışının yanı sıra sosyal, kültürel, politik alanlarda da iyileşmenin gerçekleştirilmesi gerekir (Kabakçı Günay ve Ata, 2018). Bu kapsamda, mutluluğun sosyal iyileşmeyi içinde barındıran kalkınma ile ilişkili olması, gelir dağılımı yanında diğer sosyal eşitsizliklerin de mutluluk üzerindeki etkisinin araştırılmasını gerekli kılmaktadır. Bu bağlamda çalışmada, dünya

ülkelerinde görülen sosyal alanın farklı boyutlarındaki (gelir, eğitim ve sağlık) eşitsizliklerin mutluluk üzerindeki etkisi araştırılmıştır.

LİTERATÜR

Mutluluk pek çok insan için hayatta ulaşılmak istenen nihai amaçlardan birisidir. Tarihsel süreçte, mutluluğun ekonomi alanında yapılan çalışmalarda kendine çok fazla yer edemediği görülmektedir (Çirkin ve Göksel, 2016). Yaşam memnuniyeti ve mutluluk üzerine araştırmalar 1940'lı yıllarda başlamış olup, ABD'deki "Genel Sosyal Araştırması" ve Avrupa Birliği'nin "Euro-barometre" araştırmaları bu alanda en fazla bilinen araştırmalar olmakla birlikte literatürde, konu ile ilgili birçok araştırma mevcuttur. Mutluluk ekonomisi alanında önemli bir kavram olan Easterlin Paradoksu, Richard A. Easterlin'in 1974 yılında yazdığı makale ile ortaya atılmıştır. Bu çalışmada toplumdaki ekonomik gelişimin ortalama mutluluk seviyesiyle bir ilişkisinin olmadığı ve toplumda yaşanan ekonomik büyümenin ancak toplumun temel ihtiyaçlarını karşılayabildiği vurgulanmıştır (Şeker, 2009: 118). Easterlin (1974), gelir ve mutluluk ilişkisini tartıştığı çalışmasında, 19 ülke kapsamında 1946'dan 1970'e kadar yapılan otuz anketle elde edilen ve bireylerin subjektif mutluluklarına ilişkin çıkarımlardan oluşan ifadeleri temel almıştır. Ülkelerin kendi içinde yaptığı analizlerde, gelir ve mutluluk arasında gözle görülür bir pozitif ilişki olduğu dolayısıyla her ankette, en yüksek statü grubundakilerin, en düşük statü grubundakilere göre ortalama olarak daha mutlu olduğu görülmüştür. Buna karşın belirli bir zaman dilimi için yapılan ülkeler arasındaki karşılaştırmalarda, böyle bir pozitif ilişkinin olup olmadığının belirsiz olduğu tespit edilmiştir.

Önceleri iktisat biliminin çok fazla ilgilenmediği mutluluk kavramı, Easterlin Paradoksu ile gelir ve mutluluk arasında düşünüldüğü gibi güçlü bir ilişkinin olmadığı tespit sonrası daha fazla ilgi görmeye başlamıştır (Ari, 2019:76). Yapılan çalışmalardan bazıları bu paradoksu desteklerken bazıları farklı sonuçlar bulmuştur. Örneğin, Ari (2019:82) çalışmasında, Bhutan'ın sürdürülebilir kalkınma modelinin en önemli ayağını oluşturan Gayrisafi Milli Mutluluk konusunu analiz etmiştir. Çalışmada, Gayrisafi Milli Mutluluk Endeksinde yani Bhutan halkının mutluluğunda artışın olduğu yıllarda, Bhutan'ın gerek reel GSYİH'sında, gerekse kişi başına GSYİH'sında sürekli bir artış yaşandığı görülmüştür. Dolayısıyla Easterlin Paradoksu'nun aksine, mutluluk ile gelir arasında pozitif bir korelasyon olduğu vurgulanmıştır.

Menteş (2020), çalışmasında gelir ve demokrasi'nin mutluluğa etkisini ortaya çıkarmak için çok değişkenli istatistik tekniklerden olan yapısal eşitlik modellemesi (YEM) tekniğini kullanmıştır. Çalışma sonucunda gelirin mutluluğu güçlü, buna karşın demokrasinin zayıf etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Çirkin ve Göksel (2016), Türkiye'de yaşayan bireylere yaptıkları anket sonucunda, aylık gelir düzeyinin mutluluk seviyesi üzerinde istatistikî olarak anlamlı bir etkisi olmamasına karşın, gelirden duyulan memnuniyetin mutluluk seviyesi üzerinde istatistikî olarak anlamlı bir etkisinin olduğunu tespit etmişlerdir. Dolayısıyla mutlak gelir yerine görece gelirin kişinin mutluluğu üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu kapsamda kişi, çevresindekilerin kendisinden maddi olarak daha kötü olduğu bir ortamda ise mutlak olarak geliri yüksek olmasa dahi mutlu olabilmektedir.

Literatürde gelir yanında gelir eşitsizliğinin de mutluluğu etkileyen önemli bir değişken olduğu görülmektedir. Örneğin, Güzel (2018), OECD ülkeleri kapsamında, gelir eşitsizliğini temsil eden Gini katsayısı ve mutluluk endekslerini karşılaştırmış, gelir dağılımı eşitsizliğinin az olduğu ülkelerde mutluluk ve refah seviyesinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Eren ve Aşıcı (2017), 2004-2013 yılları arasında Türkiye'de mutluluğun belirleyicilerini TÜİK'in Yaşam Memnuniyeti Anketleri çerçevesinde analiz etmişlerdir. Yıllık veya havuzlanmış mikro veri kümeleri analiz edildiğinde mutluluk ile gelirin, güçlü ve olumlu bir ilişkiyi paylaştığı tespit edilmiştir. Çalışmada gelir eşitsizliğinin, Türkiye'de önemli bir sosyal sorun olduğu ve gelir sıralamalarının Türkiye'de bireylerin mutluluğunda önemli bir rol oynadığı vurgulanmıştır. Bu nedenle gelir dağılımını iyileştirmeye yönelik politikalarla daha yüksek mutluluk düzeylerine ulaşılabilecektir.

Önemli ve Aydınlar (2016), çalışmalarında, Türkiye'de mekânsal yaklaşıma dayalı bir analiz yaparak, yaşam memnuniyeti eşitsizliğini illerin gelişmişlik düzeyi ile ilişkilendirmişlerdir. Analiz sonucunda, yüksek gelişmişlik gruplarındaki iller için gelişmişlik düzeyi arttıkça, düşük gelişmişlik düzeyindeki iller için ise gelişmişlik düzeyi azaldıkça mutluluk eşitsizliğinin arttığını tespit etmişlerdir.

Oishi, Kesebir ve Diener (2011), 1972-2008 dönemine ait Genel Sosyal Anket verilerini kullanarak, Amerikalıların daha az milli gelir eşitsizliği olan yıllarda, daha fazla milli gelir eşitsizliği olan yıllara göre ortalama olarak daha mutlu olduklarını ortaya koymuşlardır. Özellikle gelir eşitsizliği ve mutluluk arasındaki negatif ilişkinin düşük gelirli katılımcılar için geçerli olduğunu, yüksek gelirli katılımcılar için geçerli olmadığını vurgulamışlardır. Burada dikkat çekici nokta ise, gelir eşitsizliği ile düşük gelirli katılımcıların mutluluğu arasındaki negatif bağlantının düşük hane gelirinden ziyade algılanan adaletsizlik ve güven eksikliği ile açıklanabileceğini ifade etmeleridir.

Ferrer-i-Carbonell ve Ramos (2012), çalışmalarında eşitsizliğin Batı toplumlarında mutluluğu azalttığını, buna karşın Batılı olmayan toplumlar için bu ilişkinin daha karışık ve daha az güvenilir olduğunu ifade etmişlerdir. Özellikle kurumlara duyulan güvenin, gelir eşitsizliği ile öznel refah arasındaki ilişkiyi şekillendirmede önemli bir rol oynadığını vurgulamışlardır.

Latif (2018), Kanada Ulusal Nüfus Sağlık Araştırması (1994-2009)'ndan elde edilen panel verileri kullanarak Gini katsayısı ile ölçülen gelir eşitliğinin, bireysel mutluluk üzerindeki etkisini incelemiş ve gini katsayısının bireysel mutluluk üzerinde önemli bir olumsuz etkiye sahip olduğunu tespit etmiştir.

Becchetti, Massari ve Naticchioni (2013), Almanya'nın Sosyo-Ekonomik Paneli (GSOEP) veri tabanını kullanarak yaptıkları analiz sonucunda 1992 ile 2007 arasında, Almanya'da mutluluk eşitsizliğinde artış olduğunu tespit etmişlerdir. Ortalama gelirdeki artışın mutluluk eşitsizliği üzerinde azaltıcı bir etkisi olmasına karşın, gelir eşitsizliğindeki artışın mutluluk eşitsizliği eğilimlerinin itici gücü olarak düşünülemeyeceğini ifade etmişlerdir.

Görüldüğü gibi literatürde genellikle gelir düzeyi ve gelir eşitsizliğinin mutluluk üzerindeki etkisi ele alınırken, eğitim ve sağlık eşitsizliği gibi sosyal alandaki diğer eşitsizliklerin mutluluk üzerindeki etkisi üzerinde

durulmamıştır. Bu nedenle çalışmada, gelir yanında eğitim ve sağlık alanındaki eşitsizliklerin mutluluk üzerindeki etkisinin araştırılması önemlidir.

YÖNTEM

Model ve Veri Seti

Dünya ülkelerinde mevcut sosyal eşitsizliklerin mutluluk düzeyine etkisini ölçmek için lojistik regresyon analizi kullanılmıştır. Kurulan modelde bağımlı değişken dünya ülkelerinin mutluluk düzeyi iken, bağımsız değişkenler eğitim, sağlık ve gelir alanlarındaki sosyal eşitsizliklerdir. Dünya ülkelerinin mutluluk düzeyini temsilen, 2019 yılı dünya mutluluk raporunda (Helliwell, Layard, Sachs, 2019), yer alan mutluluk endeksi verileri kullanılmıştır. Sosyal alandaki eşitsizlikleri temsil eden bağımsız değişkenler ise, UNDP'nin 2019 yılı insani gelişme raporunda yer alan ve beşeri eşitsizlik katsayısının (Coefficient of human inequality) belirleyicileri olan, eğitim, yaşam beklentisi (sağlık) ve gelir alanındaki eşitsizlik (%) oranlarıdır (UNDP, 2019:308-311).

Modelde önce dünya mutluluk endeksi ve beşeri eşitsizlik katsayısı verilerine ulaşılabilen 104 dünya ülkesi (bakınız ek tablo 1), mutlu ve mutsuz ülkeler olmak üzere iki ayrı gruba ayrılmıştır. Bu gruplandırmada ilgili 104 ülkenin dünya mutluluk endeksi verilerinin aritmetik ortalaması alınarak (5,477), bu ortalamanın üzerinde kalan 50 ülke mutlu (1), altında kalan 54 ülke ise mutsuz (0) olarak ele alınmıştır. Gruplar arası geçişte hangi sosyal eşitsizliğin (eğitim, sağlık ve gelir) daha etkili olduğunu tespit etmek için ise lojistik regresyon analizi yapılmıştır.

Dünya Mutluluk Endeksi

Dünya mutluluk raporu ilk kez 2012 yılında yayınlanmıştır. Uluslararası mutluluk karşılaştırmalarında yaygın olarak kullanılan endeks 6 faktörün bileşimi ile hesaplanmaktadır. Bu faktörler ise kişi başına düşen GSYİH, sosyal destek, doğumda sağlıklı yaşam beklentisi, hayatta seçim yapma özgürlüğü, cömertlik ve yolsuzluk algısıdır (Helliwell, vd., 2019). Dünya Mutluluk Raporu verileri, her yıl 150'den fazla ülkede, 15 yaşından büyük yaklaşık 1000 kişiye yapılan anket ile elde edilmektedir. Katılımcılara 10 basamaklı bir merdiven düşünerek, mümkün olan en iyi yaşam 10, mümkün olan en kötü yaşam da 0 olacak şekilde kendilerini kaçınıcı basamakta gördükleri sorulmakta ve bu merdivene "Cantril Merdiveni" adı verilmektedir (Aksaraylı ve Kaya, 2020). 2019 yılı Dünya mutluluk raporunda 156 ülke, mutluluk endeksi verilerine göre sıralanmış olup ilk üç sırada sırasıyla, 7,769 endeks değeriyle Finlandiya, 7,600 endeksi değeri ile Danimarka ve 7,554 endeks değeri ile Norveç yer almaktadır (Helliwell, vd., 2019).

Sosyal Eşitsizliklerin Ölçümü: Beşeri Eşitsizlik Katsayısı

Çalışmada sosyal alanda yaşanan eşitsizliklerin ölçümünde, ilk kez UNDP'nin 2014 yılı insani gelişme raporunda yer alan beşeri eşitsizlik katsayısının (Coefficient of human inequality) belirleyicileri kullanılmıştır. İnsani gelişmenin üç temel boyutu olan sağlık, eğitim ve gelirdeki eşitsizlik oranlarının (%) ağırlıksız aritmetik ortalaması alınarak beşeri eşitsizlik katsayısı hesaplanmaktadır (UNDP, 2020). Beşeri eşitsizlik katsayısının hesaplanmasında kullanılan boyutlardan; sağlık alanındaki dolayısıyla beklenen yaşam süresinin dağılımındaki

eşitsizlikler (Inequality in life expectancy), eğitim yıllarının dağılımındaki eşitsizlikler (Inequality in education) ve gelir eşitsizliği (Inequality in income), Atkinson eşitsizlik endeksi kullanılarak tahmin edilmektedir (UNDP, 2019:311).

Lojistik Regresyon Analizi

Bilindiği üzere, bağımlı ve bağımsız değişken ayrımının yapıldığı çok değişkenli bir modelde, eğer bağımlı değişken nominal ölçekli bir değişken ise bağımlı değişkenin normal dağılıma uyduğunu varsayan en küçük kareler tekniği yetersiz kalmakta bu süreçte diskriminant ve lojistik regresyon analizi yöntemleri alternatif olabilmektedir. Lojistik regresyon analizinde, tam (enter) ve adımsal (stepwise) model seçimi yapılabilmektedir (Kalaycı, 2016:273-274). Lojistik regresyon analizi, sınıflama ve atama işlemi yapmaya yardımcı olan bir regresyon yöntemidir. Normal dağılım varsayımı ve süreklilik varsayımı ön koşulu gerekli değildir. Lojistik regresyon analizinde üç temel yöntem kullanılmakta olup bunlar; ikili, ordinal ve isimsel lojistik regresyon yöntemleridir. İkili (binary) lojistik regresyon, ikili cevap içeren bağımlı değişkenlerle yapılan lojistik regresyon analizidir. Bir ya da daha fazla açıklayıcı değişken ile ikili cevap değişkeni arasındaki bağlantıyı ortaya koymak için kullanılır (Özdamar, 1999:475-479). Özellikle sosyo-ekonomik araştırmalarda, regresyon analizi için gerekli varsayımların sağlanamadığı veri yapılarında, değişkenler arasındaki ilişkinin açıklanması için lojistik regresyon analizinden sıklıkla yararlanılabilmektedir (Benli ve Kızgın, 2020:1000). Çalışmada, tam (enter) yöntemi uygulanmış olup, tüm değişkenler blok olarak regresyon modelinde yer almaktadır. Dünya ülkelerinin mutlu ve mutsuz olarak iki gruba ayrılması analizlerde ikili (binary) lojistik regresyonun kullanılmasına imkân vermiştir. Analizler SPSS paket programı ile yapılmıştır.

Lojistik regresyon analizi, ülke grupları (mutlu/mutsuz) arasındaki geçişte hangi sosyal eşitsizliğin (eğitim, sağlık ve gelir) olumsuz etkisinin daha fazla olduğunun tespit edilmesi ve dolayısıyla politika yapıcıların öncelikle hangi sosyal eşitsizliğe odaklanması gerektiğinin görülmesi açısından önemlidir.

BULGULAR

Bağımsız değişkenler arasındaki korelasyon (pearson correlation) analizi sonuçları Tablo 1’de görülmekte olup, özellikle sağlık ve eğitim alanındaki eşitsizliklerin aralarında 0,819 gibi pozitif yönlü güçlü bir ilişkinin olması, çoklu bağlantının önlenmesi için modele ayrı ayrı konulmalarını gerekli kılmaktadır. Çünkü Montgomery, Peck ve Vining (2013:292-296)’inde ifade ettiği gibi, bağımsız değişkenler doğrusal bağlantılı ise korelasyon katsayısı 1’e yakın olacaktır. Bu nedenle lojistik regresyon analizinde sağlık ve eğitim alanındaki eşitsizlikler ayrı ayrı modele konularak iki farklı model üzerinden analize devam edilmiştir.

Tablo 1. Bağımsız Değişkenler Arasındaki Korelasyon (Pearson Correlation) Testi Sonuçları

	Değişkenler	Sağlık eşitsizliği	Eğitim eşitsizliği	Gelir eşitsizliği
Sağlık eşitsizliği	Pearson correlation	1	,819**	,482**
	Sig. (2-tailed)		,000	,000
	N	104	104	104
Eğitim eşitsizliği	Pearson correlation	,819**	1	,396**
	Sig. (2-tailed)	,000		,000
	N	104	104	104
Gelir eşitsizliği	Pearson correlation	,482**	,396**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	,000	
	N	104	104	104

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Tablo 2’de modellere ilişkin lojistik regresyon sonuçları görülmektedir. Değişkenlerin anlamlılıkları incelendiğinde, %5 anlamlılık düzeyinde sağlık ve eğitim alanındaki eşitsizliklerin ülkelerin mutluluk düzeyleri üzerinde etkili olduğu söylenebilir. Lojistik regresyon analizi yapılan çalışmalarda, anlamlı olduğu görülen bağımsız değişkenlerdeki bir birimlik artışın bağımlı değişkene etkisinin kaç kat olacağı Odd (Exp(B)) oranlarına göre değerlendirilmektedir (Yayar, Karaca ve Turkut, 2011; Tuncer ve Kızgın 2018). Odd (Exp(B)) oranları incelendiğinde; sağlık alanındaki eşitsizliğin (B=-0,249) bir birim artması durumunda ülkelerin mutluluk düzeyinin 0,780 kat, eğitim alanındaki eşitsizliğin (B=-0,102) bir birim artması durumunda ise ülkelerin mutluluk düzeyinin 0,903 kat daha düşük olacağı görülmektedir. Bu nedenle eğitim alanındaki eşitsizliklerin, sağlık alanındaki eşitsizliklere göre ülkelerin mutluluk düzeyini düşürmede daha etkili olduğu söylenebilir.

Tablo 2. Sosyal Eşitsizliklerin Ülkelerin Mutluluk Düzeylerine Etkisine İlişkin Lojistik Regresyon Analizi Sonuçları

Model 1: Mutluluk= $\beta_0 + \beta_1$ Gelir eşitsizliği + β_2 Sağlık eşitsizliği						
Değişkenler	B	Standart Hata	Walt	S.d.	Anlamlılık-P	Exp (B)
Sabit	2,102	0,670	9,843	1	0,002	8,186
Gelir eşitsizliği	0,036	0,032	1,307	1	0,253	1,037
Sağlık eşitsizliği	-0,249	0,052	23,164	1	0,000	0,780
Madel 2: Mutluluk= $\beta_0 + \beta_1$ Gelir eşitsizliği + β_2 Eğitim eşitsizliği						
Sabit	1,893	0,603	9,846	1	0,002	6,638
Gelir eşitsizliği	-0,009	0,026	0,130	1	0,718	0,991
Eğitim eşitsizliği	-0,102	0,022	20,771	1	0,000	0,903

Modellerin, istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığı Omnibus Testi ile tespit edilebilir (Yayar, Çoban ve Tekin, 2015). Omnibus testi sonucu Tablo 3’de verilmiştir. Anlamlılık değerleri %1’den daha düşük olduğundan; modellerin %1 seviyesinde istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve bağımsız değişkenler ile bağımlı değişken arasında ilişkinin olduğu söylenebilir.

Tablo 3. Omnibus Testi

Model 1: Mutluluk= $\beta_0 + \beta_1$ Gelir eşitsizliği+ β_2 Sağlık eşitsizliği				
		Ki-kare	S.d.	Anlamlılık- P
Step 1	Step	62,076	2	0,000
	Block	62,076	2	0,000
	Model	62,076	2	0,000
Model 2: Mutluluk= $\beta_0 + \beta_1$ Gelir eşitsizliği + β_2 Eğitim eşitsizliği				
		Ki-kare	S.d.	Anlamlılık- P
Step 1	Step	41,037	2	0,000
	Block	41,037	2	0,000
	Model	41,037	2	0,000

Lojistik regresyon modellerinde uyum iyiliğini test etmek amacıyla Hosmer-Lemeshow (H-L) testi kullanılmıştır (Yayar, Karaca ve Turkut, 2011; Yayar,Çoban ve Tekin, 2015). Tablo 4’de görülen test sonuçlarına göre, modellerde P değerleri (0,207>0,05 ve 0,312>0,05) olduğundan, lojistik regresyon modellerinin genel olarak anlamlı olduğu söylenebilir.

Tablo 4. Hosmer ve Lemeshow Testi

Model 1: Mutluluk= $\beta_0 + \beta_1$ Gelir eşitsizliği+ β_2 Sağlık eşitsizliği			
Step	Ki-kare	S.d.	Anlamlılık-P
1	10,902	8	0,207
Model 2: Mutluluk= $\beta_0 + \beta_1$ Gelir eşitsizliği + β_2 Eğitim eşitsizliği			
Step	Ki-kare	S.d.	Anlamlılık- P
1	9,369	8	0,312

Uyum iyiliği açısından ayrıca sınıflandırma tablosunun incelenmesi yararlı olacaktır (Tuncer ve Kızgın 2018). Tablo 5’de görüldüğü gibi, model 1’de yer alan gelir ve sağlık alanındaki eşitsizliklerin ülkelerin mutsuz olma düzeyini doğru tahmin etme oranı %77,8; mutlu olma düzeyini doğru tahmin etme oranı %88 olarak bulunurken, modelin genel olarak doğru sınıflandırma yapma oranının %82,7 olduğu görülmektedir. Model 2’de yer alan gelir ve eğitim alanındaki eşitsizliklerin ülkelerin mutsuz olma düzeyini doğru tahmin etme oranı %74,1; mutlu olma düzeyini doğru tahmin etme oranı %78 olarak bulunurken, modelin genel olarak doğru sınıflandırma yapma oranının %76 olduğu görülmektedir.

Tablo 5. Sınıflama Tablosu

Model 1: Mutluluk= $\beta_0 + \beta_1$ Gelir eşitsizliği+ β_2 Sağlık eşitsizliği				
Gözlenen		Tercih Sınıfı		Doğru Tahmin (%)
		Mutsuz	Mutlu	
Mutluluk Düzeyi	Mutsuz	42	12	77,8
	Mutlu	6	44	88,0
Genel (%)				82,7
Model 2: Mutluluk= $\beta_0 + \beta_1$ Gelir eşitsizliği+ β_2 Eğitim eşitsizliği				
Gözlenen		Tercih Sınıfı		Doğru Tahmin (%)
		Mutsuz	Mutlu	
Mutluluk Düzeyi	Mutsuz	40	14	74,1
	Mutlu	11	39	78,0
Genel (%)				76,0

SONUÇ ve ÖNERİLER

Sürdürülebilir kalkınma sürecinde, ekonomik, sosyal ve çevresel hedefler arasında dengenin sağlanması dolayısıyla ekonomik büyüme amacı yanında, yaratılan zenginliğin gelir grupları arasında adaletli bir şekilde dağıtılması temel bir hedeftir (Kaynak, 2007:41-42). Bu gün gelinen noktada insan ve onun mutluluğunu merkezine alan kalkınma anlayışında (Kandemir ve Kürkcü, 2016), gelir dağılımı eşitsizliği yanında eğitim ve sağlık gibi sosyal hayatın diğer alanlarında ki eşitsizliklerin ülkelerin mutluluk düzeyleri üzerindeki etkisinin araştırılması önemli bir konudur.

Bir ülkenin sağlık, eğitim ve gelir alanlarındaki ortalama başarılarının ülke nüfusu arasındaki dağılımında yaşanan eşitsizlikler ilgili ülkenin beşeri kalkınma düzeyini düşürmektedir. Bu kapsamda UNDP'nin beşeri eşitsizlik katsayısı, sağlık, eğitim ve gelirdeki eşitsizliklerin ağırlıklandırılmamış ortalaması alınarak hesaplanmaktadır (UNDP, 2020). Literatürde genellikle gelir eşitsizliklerinin mutluluk üzerindeki etkisi dikkate alınmasına karşın, bu çalışmada, beşeri eşitsizlik katsayısının belirleyicileri olan gelir, eğitim ve sağlık alanındaki eşitsizliklerin mutluluk düzeyine etkisi lojistik regresyon analizi ile test edilmiştir. Analiz sonucunda ülkelerin mutluluk düzeyi üzerinde, gelir eşitsizliğinin etkisi istatistiksel olarak anlamsız bulunurken, eğitim ve sağlık eşitsizliklerinin anlamlı etkisinin olduğu tespit edilmiştir. Anlamlı etkisinin olduğu görülen bu iki değişkenden eğitim alanındaki eşitsizliklerin sağlık alanındaki eşitsizliklere göre ülkelerin mutluluk düzeyi üzerinde daha fazla olumsuz etkiye sahip olduğu görülmüştür.

Bu kapsamda politika yapıcılar, toplumun beşeri kalkınma dolayısıyla mutluluk düzeyini yükseltmek için sadece gelir dağılımı adaletsizliğini azaltmaya odaklanmamalıdır. Bunun yanında eğitim ve sağlık gibi beşeri kalkınmanın diğer boyutlarındaki eşitsizlikleri de dikkate almalı, özellikle eğitim alanındaki eşitsizlikleri azaltmak için etkili politikalar uygulamalıdır. Bu çerçevede, sosyal devlet anlayışının bir gereği olarak, eğitim ve sağlık alanlarında tüm kesimlerin ücretsiz yararlanabileceği, fırsat eşitliğini esas alan bir sisteminin kurulması, buna yönelik sosyal politikaların uygulanması gerekli görülmektedir.

Sosyal politikaların hedefinde, eşitsizlikleri ortadan kaldırmak ve bölüşümde adaleti sağlamak olmalıdır. Her ne kadar kişiler arasında ekonomik ve sosyal anlamda eşit dağılım sağlamak güç olsada önemli olan bütün hakların adaletli bir şekilde dağıtılması için çaba harcanmasıdır (Demirel ve Akın, 2014). Eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması sorunu, gelir düzeyi gibi bölgeler arası önemli farklılıkların bulunduğu gelişmekte olan ülkeler bakımından daha fazla ön plana çıkmaktadır. Bu nedenle devlet söz konusu hizmet ve imkânları herkese adil bir biçimde sunarak, özellikle sosyo-ekonomik durumu yetersiz olan kesimlerin, yoksulluk kısır döngüsünden çıkabilmelerini kolaylaştırmalıdır. Eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması ile yoksul bireyler, daha yüksek gelir elde edebilecekleri bir bilgi birikimi donanımı ile hayata başlayabileceklerdir (İnan ve Demir, 2018).

Çalışmada, mutluluk düzeyi üzerinde eğitime göre daha az olumsuz etkiye sahip olduğu görülen sağlıktaki eşitsizliklerin kaynağı, ülkede mevcut politik, ekonomik ve sosyal sistemdir. Ülkelerde sağlık göstergelerinin genellikle kadınlarda, kırsal kesimde yaşayan ve ekonomik durumu kötü olan bireylerde görece daha kötü olduğu görülmektedir. Özellikle dezavantajlı konumda olan bireyler, sağlık kurumlarına başvurduğunda hakları

konusunda daha fazla bilgilendirilmeye ihtiyaç duymaktadır (Demirel ve Akın, 2014). Sağlık alanındaki eşitsizlik kendisini, insan sağlığını etkileyen sosyal belirleyicilerdeki veya sağlık sistemindeki yetersizliklerin olumsuz etkisiyle toplumun sağlığında kabul edilemez boyutlarda ortaya çıkan bozulma şeklinde göstermektedir. Sağlık sistemini oluşturan; insangücü, finansman, örgütlenme, yönetim, politika gibi temel yapı taşlarından herhangi birindeki sorunlar sağlık hizmet sunumunda eşitsizliklere yol açabilir. Bunun yanında, sağlığın sosyal belirleyicileri olarak kabul edilen; öğrenim, meslek, gelir gibi alanlardaki eşitsizlikler yine sağlık hizmetlerinden yararlanma bakımından sorunlara yol açacaktır (Şimşek ve Kılıç, 2012: 116-118). Bu bağlamda sağlık sisteminde yapılacak düzenlemeler yanında eğitim gibi sosyal hayatın diğer alanlarındaki iyileşmeler hem sağlık hemde gelir alanındaki eşitsizliklerin giderilmesine katkı sağlayacaktır.

Eğitimde harcanan sürenin uzunluğu genellikle gelir seviyesini arttırırken, bir bölgede üniversite mezunlarının sayısındaki artış gelir dağılımının iyileşmesine olumlu katkı sağlamaktadır (Sarı, 2003). Bunun yanında eğitim yoksullukla mücadelede önemli bir araç olup, eğitilmiş kişilerin yoğun olduğu bölgelerde yoksulluk riski daha düşüktür (Bakırtaş ve Kandemir, 2012). Diğer taraftan eğitilmiş kişilerin yaşam beklentisi genellikle daha yüksek iken, sağlıklı bireyler sunulacak eğitim hizmetlerinden daha etkin yararlanabilmektedir (Yardımcıoğlu, 2013:57).

Sonuç olarak ülkeler, uygulayacakları etkin sosyal politikalar ile eğitimde fırsat eşitliğini sağlamalı, eğitimin önemi ile ilgili toplumsal bilincin yükseltilmesi hedefine odaklanmalıdır. Bir ülkede eğitim alanındaki sorunlar çözülebilirse, sağlanan olumlu dışsallıklar sayesinde hem gelir hemde sağlık alanındaki eşitsizlikler daha kolay azaltılabilecektir. Çalışmada eğitim alanındaki eşitsizliklerin, sağlık ve gelir alanındaki eşitsizliklere göre insanların mutluluğu üzerinde daha etkili olduğunun tespit edilmesi bu durumu desteklemektedir.

ETİK METNİ

“Bu makalede dergi yazım kurallarına, yayın ilkelerine, araştırma ve yayın etiği kurallarına, dergi etik kurallarına uyulmuştur. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazara aittir.”

Yazarın Katkı Oranı Beyanı: Yazarın makaleye katkı oranı %100'dür.

KAYNAKÇA

- Aksaraylı, M., & Kaya, H. (2020). *Ekonomik özgürlük ve mutluluk endeksleri temelinde ülkeler için kümeleme analizi*. 20. Uluslararası Ekonometri, Yöneyem Araştırması ve İstatistik Sempozyumu Tam Metin Kitapçığı, 142-151, Mayıs 2020.
- Ari, Y. O. (2019). *İktisat-mutluluk ilişkisi: Bhutan'ın sürdürülebilir kalkınma modeli üzerine bir inceleme*. Hoca Ahmet Yesevi 2. Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Kongresi, 6-8 Aralık 2019.
- Bakırtaş, T., & Kandemir, O. (2012). *Türkiye'de yetersiz eğitim ve yoksulluk ilişkisi: İller bazında ekonometrik bir analiz*. Uluslararası İstanbul Finans Kongresi 2012, 13-14 Haziran 2012.
- Becchetti, L., Massari, R., & Naticchioni, P. (2013). *The drivers of happiness inequality: Suggestions for promoting social cohesion*. IZA Discussion Papers, No. 7153, Institute for the Study of Labor (IZA), <http://ftp.iza.org/dp7153.pdf>, Erişim Tarihi: 01.08.2021.

- Benli, T., & Kızgın, Y. (2020). Schwarz'tın sosyal değerler modelindeki bireysel değerlere göre tüketicilerin çevreye duyarlı tüketim davranışlarının isimsel lojistik regresyon analizi ile incelenmesi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(2), 995-1009.
- Çirkin, Z., & Göksel, T. (2016). Mutluluk ve gelir, *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 71(2), 375-400.
- Demirel, T., & Akın, B. (2014). Sağlıkla ilişkili olarak sosyal adalet, eşitlik ve hemşirelik. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi (DEUHYO ED)*, 7(3), 238-245.
- Easterlin, R.A. (1974). Does economic growth improve the human lot? Some empirical evidence. *Nations and Households in Economic Growth*, 89-125. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-205050-3.50008-7>
- Eren, K.A., & Aşıcı, A.A. (2017), The determinants of happiness in Turkey: Evidence from city-level data. *J Happiness Stud* 18, 647–669. <https://doi.org/10.1007/s10902-016-9746-9>
- Erikli, S., & Yücel, A. (2019). Gelir eşitsizliği bireylerin refahını etkiler mi? Türkiye'den bulgular, *Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (Ased)*, 3 (2), 243-260. <https://doi.org/10.38122/ased.598728>
- Ferrer-i-Carbonell, A., & Ramos, X. (2012). *Inequality and Happiness: a survey*. Amsterdam, AIAS, GINI Discussion Paper 38.
- Güzel, S. (2018). Gelir eşitsizliği, refah ve mutluluk, *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 6(3), 389-394. <https://doi.org/10.18506/anemon.322631>
- Han, E., & Kaya, A. A.(2008), *Kalkınma ekonomisi: teori ve politika*, 6. Baskı, Nobel Yayınevi.
- Helliwell, J., Layard, R., & Sachs, J. (2019). World Happiness Report 2019, New York: Sustainable Development Solutions Network, <https://s3.amazonaws.com/happiness-report/2019/WHR19.pdf>, Erişim Tarihi: 04.04.2021.
- İnan, M., & Demir, M. (2018). Eğitimde fırsat eşitliği ve kamu politikaları: Türkiye üzerine bir değerlendirme. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20 (2), 337-359.
- Kabakçı Günay, E., & Ata, O. (2018). Gelir mutluluk getirir mi? Ülkelerin gelir ve mutluluk düzeyleri arasındaki ilişkiye yönelik bir değerlendirme. *Kesit Akademi Dergisi*, 4 (17), 161-192. DOI:10.18020/kesit.1574
- Kandemir, O., & Kürkcü, M . (2016). Bir refah göstergesi olan "yaşam endeksi" bağlamında TR82 (Kastamonu, Çankırı, Sinop) bölgesinin analizi. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(4) , 22-35.
- Kalaycı, Ş. (2016). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*, Asil Yayınevi.
- Kaynak, M. (2007). *Kalkınma iktisadi*, 2.Baskı, Gazi Kitabevi.
- Latif, E. (2018), Does income inequality impact individual happiness? Evidence from Canada, *International Journal of Applied Economics*, 15(1), 42-79.
- Montgomery, D. C., Peck, E., A., & Vining, G.G. (2013). *Doğrusal regresyon analizine giriş*, 5. Basımdan Çeviri, (Çeviri Editörü: M. Aydın Erar), Nobel Yayınevi.
- Menteş, N . (2020). Mutluluk, gelir ve demokrasi: dünya ülkeleri için yapısal eşitlik modeli önerisi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 9(3), 2138-2153. <https://doi.org/10.15869/itobiad.734193>

- Oishi, S., Kesebir, S., & Diener, E. (2011). Income Inequality and Happiness. *Psychological Science*, 22(9), 1095-1100.
<http://www.jstor.org/stable/41319994>
- Özdamar, K. (1999). Paket programlar ile istatistiksel veri analizi, 2. Baskı, Kaan Kitabevi.
- Önemli, M. B., & Aydın Avşar, N. (2016). Türkiye’de yaşam memnuniyetine ilişkin mekânsal bir eşitsizlik analizi, *ODTÜ Gelişme Dergisi*, 43 (Ağustos), 607-634.
- Sarı, R. (2003). Gelir dağılımında eğitim faktörü: Kentsel bazda bir örnek, *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 58(2), 177-189.
- Şeker, M. (2009). Mutluluk ekonomisi. *Sosyoloji Konferansları*, 39, 115-134.
- Şimşek, H., & Kılıç, B. (2012). Sağlıkta eşitsizliklerle ilgili temel kavramlar. *Türkiye Halk Sağlığı Dergisi* 10(2), 116-127.
- Tuncer B., & Kızgın Y. (2018). Tavsiye etme davranışının algılanan hizmet kalitesi değişkenleri ile ilişkisi: Atatürk Havalimanı örneği. *BMIJ*, 6(3):452-460. <http://dx.doi.org/10.15295/bmij.v6i3.369>
- UNDP (2019). *Human Development Report 2019 Beyond income, beyond averages, beyond today: Inequalities in human development in the 21st century*, <http://hdr.undp.org/sites/default/files/hdr2019.pdf>, Erişim tarihi: 05.03.2021.
- UNDP (2020). *2020 HDR technical note*, http://hdr.undp.org/sites/default/files/hdr2020_technical_notes.pdf, Erişim Tarihi: 04.04.2021.
- Yardımcıoğlu, F. (2013). Eğitim ve sağlık ilişkisi: Panel eşbütünlük ve panel nedensellik analizi. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9 (1) , :49-74.
- Yayar, R., Karaca, S. S., & Turkut, A. (2011). Üniversite öğrencilerinin kredi kartı sahibi olmaları üzerinde etkili olan faktörler: Gaziosmanpaşa ve İnönü Üniversite’lerinden ampirik bulgular. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 2(1), 152-169.
- Yayar, R., Çoban M. N., & Tekin, B. (2015). Otomobil sahipliğini etkileyen faktörlerin belirlenmesi: Tokat İli kentsel alanda bir uygulama, *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 22 (2):603-617.
<https://doi.org/10.18657/yecbu.30802>
- Yolcu, H. & Bakar, H. (2019). Okul yöneticilerinin öznel iyi oluş düzeylerinin farklı değişkenler bakımından incelenmesi: Kastamonu İli örneği. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 13(29), 275-295. doi: 10.29329/mjer.2019.210.15

EKLER

Ek Tablo 1. Analizde yer alan ülkeler

Sıra No	Ülkeler	Sıra No	Ülkeler
1	Finlandiya	53	Dominik Cumhuriyeti(0)
2	Danimarka(1)	54	Bosna Hersek(0)
3	Norveç(1)	55	Türkiye(0)
4	İzlanda(1)	56	Belarus (Beyaz Rusya) (0)
5	Hollanda(1)	57	Nijerya(0)
6	İsviçre(1)	58	Kırgızistan(0)
7	İsveç(1)	59	Türkmenistan(0)
8	Yeni Zelanda (1)	60	Cezayir(0)
9	Avusturya(1)	61	Azerbaycan(0)
10	Avustralya(1)	62	Endonezya(0)
11	Kosta Rika(1)	63	Butan(0)
12	İsrail(1)	64	Kamerun(0)
13	Birleşik Krallık(1)	65	Bulgaristan(0)
14	İrlanda (1)	66	Ürdün(0)
15	Almanya(1)	67	Benin(0)
16	Belçika(1)	68	Güney Afrika(0)
17	ABD(1)	69	Venezuela (0)
18	Çekya(1)	70	Kamboçya(0)
19	Malta(1)	71	Senegal(0)
20	Meksika(1)	72	Namibya(0)
21	Fransa(1)	73	Niger(0)
22	Şili(1)	74	İran(0)
23	Guatemala(1)	75	Gine(0)
24	İspanya(1)	76	Gürcistan(0)
25	Brazilya(1)	77	Gambiya(0)
26	Uruguay(1)	78	Kenya(0)
27	El Salvador(1)	79	Moritanya(0)
28	İtalya(1)	80	Mozambik(0)
29	Slovakya(1)	81	Tunus(0)
30	Polonya(1)	82	Bangladeş(0)
31	Litvanya(1)	83	Irak(0)
32	Slovenya(1)	84	Mali(0)
33	Nikaragua(1)	85	Sierra Leone(0)
34	Arjantin(1)	86	Sri Lanka(0)
35	Romanya(1)	87	Myanmar(0)
36	Kıbrıs(1)	88	Çad(0)
37	Ekvador(1)	89	Ukrayna(0)
38	Letonya(1)	90	Etiyopya(0)
39	Kore (Cumhuriyeti) (1)	91	Uganda(0)
40	Mauritius(1)	92	Mısır(0)
41	Japonya(1)	93	Zambiya(0)
42	Kazakistan(1)	94	Togo(0)
43	Bolivya (1)	95	Hindistan(0)
44	Macaristan(1)	96	Liberya(0)
45	Peru(1)	97	Komorlar(0)
46	Portekiz(1)	98	Madagaskar(0)
47	Pakistan(1)	99	Lesoto(0)
48	Rusya Federasyonu(1)	100	Zimbabve(0)
49	Filipinler (1)	101	Haiti(0)
50	Sırbistan (1)	102	Yemen(0)
51	Tacikistan (0)	103	Orta Afrika Cumhuriyeti(0)
52	Hong Kong, Çin (SAR) (0)	104	Güney Sudan(0)